De passiepreek van de beer

MS Onze aan spreekwoorden en gezegden zo rijke Nederlandse taal kent ook de vermaning voor de argelozen, die onnadenkend en met open ogen in de val kunnen lopen welke hen wordt gesteld door een onbetrouwbare tegenspeler die zich van schoon klinkende smoesjes bedient: „Als de vos de passie preekt, boer pas op uw ganzen". Dat spreekwoord behelst een waarschuwing die met recht en reden ook mag worden gebezigd in tal van situaties waarin een gehuichelde tegemoetkomendheid slechts ten doel heeft het toekomstige slachtoffer te misleiden over de werkelijke intenties van de reeds bij voorbaat heimelijk likkebaardende rover. Een waarschuwing, die derhalve in het bijzonder op haar plaats is voor — en zou moeten worden ter harte genomen door — degenen die een voorliefde aan de dag leggen voor het speculeren over intenties in stede van zich rekenschap te geven van de onheilspellende capaciteit die men tracht te verhullen in een overmaat aan gespeelde beminnelijkheid. Immers, indachtig het andere op dergelijke verhoudingen van toepassing te achten spreekwoord — „aan de klauw kent men de leeuw" — is het geboden zich doorlopend ervan bewust te zijn dat zo'n machtig roofdier met het verscheuren van zijn prooi niet de minste moeite zal hebben, zelfs niet al zou hij zich bereidwillig een enkele van zijn klauwen hebben laten afknippen. En a fortiori geldt die overweging uiteraard bij het aanbod een der klauwen in te trekken: het is nu eenmaal het roofdier eigen, de nagels te kunnen intrekken om des te beter daarmee te kunnen toeslaan als het beslissende moment is gekomen. Met dat intrekken verandert de aard van het dier niet, integendeel, het ís zijn aard!

Zo is het ook de aard van de struisvogel het gevaar te willen ontgaan door de kop in het zand te steken. Dat bespaart in ieder geval zijn belager wel de moeite hem nog zand in de ogen te strooien; voor iemand die zich als een struisvogel gedraagt behoeft eigenlijk de vos ook de passie niet eens te preken. Uit dat oogpunt bezien was het evenmin nodig geweest dat Hitler in 1939 de Westeuropese politici verzekerde dat hij geen territoriale eisen in Europa meer had. Zijn uitspraak diende slechts ertoe het betweterige „zie je nu wel"-argument te verschaffen aan degenen die liever geloofden in illusoire nobele intenties dan bijtijds de harde realiteit onder ogen te zien.

Het recente „ontwapeningsvoorstel" van de Russische partijleider Leonid Brezjnjev, dat hij lanceerde op 6 oktober jl. en waarin hij aanbood 20.000 man Russische troepen en 1000 tanks uit Oost-Duitsland terug te trekken en bovendien het aantal raketten voor de middellange afstand te verminderen, kan gevoeglijk worden beschouwd als een overeenkomstig zoethoudertje voor de grote massa en „bewijs" van zijn vreedzame bedoelingen ten behoeve van hen die in het besluitvormingsproces de voorkeur geven aan een gelukzalig dromen over de vermeende vredelievendheid van de beer, wiens ene ingetrokken nagel dan zou moeten bevestigen dat het volslagen overbodig is maatregelen te nemen die terecht zijn afgestemd op de nachtmerrieverwekkende dodelijke capaciteit van het roofdier *in zijn totaliteit*. Zulke dromers staan — mits uiteraard de in het zand gestoken kop hen niet belet het gesproken woord te horen — open voor elke passiepreek, om het even of de kanselredenaar nu de vos was of misschien de beer.

In het onderhavige geval behoeft over de identiteit van de preker geen twijfel te bestaan, want in Brezjnjevs voorstel was onmiskenbaar de beer aan het woord. Het terugtrekken van 20.000 man, terwijl terzelfder tijd nog zo'n 400.000 man in Oost-Europa ter beschikking blijven staan, betekent inderdaad niet meer dan het intrekken van één enkele nagel, te meer indien men daarbij in aanmerking neemt dat niet nader werd omschreven *waarheen* dat potentieel in voorkomend geval zou worden verplaatst. En evenzo komt het aanbod tot terugnemen van 1000 tanks wel in een bijzonder vreemd licht te staan wanneer men bedenkt

dat de modernste Sovjettank, de T-72, meerolde in de parade in Oost-Berlijn waar het Oostblok dat wapen voor de eerste maal buiten de grenzen van de Sovjet-Unie vertoonde, uitgerekend op dezelfde dag waarop . . . de beer de passie preekte.

Het is duidelijk dat de Sovjet-Unie ernaar streeft een vredelievende indruk te maken op die West-europese politici die gekant zijn tegen het voornemen het tactische kernwapenarsenaal van het Westelijke bondgenootschap te moderniseren: hun betoog immers wint aan overredingskracht wanneer zou kunnen worden gewezen op een verminderende dreiging — zo er ooit al sprake van zoiets zou kunnen zijn geweest! — van de zijde van het toch zo inschikkelijke Warschau-Pact. Dat het de bedoeling is die politici een argument in handen te geven blijkt met name ook hieruit dat de prekende beer toch niet kon nalaten dreigend te grommen voor het geval de boer standvastig zou willen blijven in de voorgenomen verdediging van zijn pluimvee: „modernisering van de tactische kernwapens van het Westen zal de bestaande strategische situatie radicaal veranderen en impliceert het risico van een hervatting van de Koude Oorlog".
Met andere woorden, de Russische beer is allesbehalve gesteld op Westelijke maatregelen die de „bestaande strategische situatie" zouden kunnen wijzigen. Die situatie is evenwel, dat het Warschau-Pact niet alleen conventioneel sterker is dan de geleidelijk al meer en meer verzwakte positie van het Westen, maar ook op het terrein van de kernwapens — die lang werden beschouwd als het redmiddel dat ter elfder ure de verstoorde conventionele balans nog zou kunnen redresseren — een voorsprong heeft genomen die het weigert weer op te geven. De beslissing die de Noordatlantische verdragsorganisatie dezer dagen zal moeten nemen over het al dan niet moderniseren van de tactische kernwapens mág van de beer dan ook niet positief uitvallen: dat zou betekenen dat de boer, zijn vraatzuchtige tegenspeler doorziende, te kennen geeft dat hij zich niet langer zal beperken tot de vertrouwde knuppel maar zijn bezit zal verdedigen met een doeltreffender dodelijk wapen.

De Russische beer wenst dus, dat is wel overduidelijk, van zijn zo bekwaam opgevoerde capaciteit in het geheel niets prijs te geven. Waar de vos de passie preekte omdat hij handelde naar het „wie niet sterk is, moet slim zijn", preekt de sterke beer de passie omdat hij sterk is en dat wil kunnen uitbuiten wanneer hem dat goeddunkt. De Sovjet-Unie is dan ook inschikkelijk op een zeer bijzondere wijze: zij is bereid tot elke denkbare stap . . . zo lang die maar niet achterwaarts is. De aangeboden vermindering van het aantal middenafstandsraketten is allerminst een stap terug, het is niets anders dan een poging haar thans bereikte positie tijdelijk te consolideren tot zij het ogenblik gekomen oordeelt om andermaal in beweging te komen en een of meer stappen voorwaarts te gaan op de weg naar haar einddoel: de vernietiging van alle maatschappijvormen die zij als verwerpelijk beschouwt, ergo alle die van de hare afwijken.

Dat de Sovjet-Unie haar huidige positie wil consolideren betekent voor West-Europa aanzienlijk méér dan „het mes op de keel". Daarbij immers bevindt zich de opponent als regel nog binnen handbereik van de bedreigde, zodat althans enige tegenweer mogelijk blijft. In de situatie van vandaag echter bestaat dat „mes" in werkelijkheid uit meer dan honderd middenafstandsraketten à raison van drie onafhankelijk te dirigeren kernkoppen per stuk, dank zij hun mobiliteit zeer moeilijk uit te schakelen en door hun uitwerking een veel ernstiger dreiging dan uitging van de tot dusverre gebruikelijke chantagemiddelen.

Het is daarom te hopen dat de thans ophanden zijnde ministersconferentie een adequaat antwoord zal (mogen) geven op deze voorshands nog met een SS-20 per week toenemende dreiging. De vos, of juister gezegd de beer moge dan de passie preken, zijn kwijlende muil verraadt dat hem het water al om de tanden loopt. En aangezien zijn capaciteit maar al te zeer bekend is, zal toch echt niemand meer behoeven te twijfelen aan de ware aard van zijn, ook door de vroomste preek niet te verbergen intenties!

Leden van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap, die geïnteresseerd zijn in het militaire gebruik van de ruimte, worden herinnerd aan de uitnodiging tot bijwonen van een voordrachtenreeks over dat onderwerp, aangekondigd in „Mars in Cathedra" nr 43 dd 15 okt. jl., blz. 1702.
Hoewel de aanmeldingstermijn reeds is verstreken, kan een beperkt aantal belangstellenden nog wel worden toegelaten.